

3 Boyutlu Yazıcılar: Telif Hakları ve Tasarım Hakkı Korumasının Sınırları

Araş. Gör. Koray GÜVEN*

3 boyutlu yazıcı teknolojisinin başat özelliği dijital bir tasarım dosyasının bir fiziksel nesneye dönüşümü sağlamasıdır. Bu bakımdan bu teknolojinin çarpıcı tarafı, iki evrenin, bir başka deyişle 2 boyutlu evren (dijital dosya) ve 3 boyutlu evrenin (fiziksel nesne) iç içe geçmesine neden olmasıdır. Geçmişte seri üretim teknolojisine bağlı üretimin teknolojik sınırlaması nedeniyle ayrı evrenler olarak kodlanan 2 boyutlu ve 3 boyutlu evrenler arasında artık kolayca geçiş yapılabilmesi, fikri mülkiyet hukuku açısından da çeşitli soruları beraberinde getirmektedir. Bu iç içeliğin özellikle telif hakları ve tasarım hukuku bakımından nasıl ele alındığı konusu son yıllarda daha da önemli hale gelmiştir. Zira Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD)'ın yakın tarihli kararları telif hakları ve tasarım hakkının sınırlarını daha belirsiz hale sokmuş, bu iki korumanın gittikçe daha fazla çakışacağı beklentisini beraberinde getirmiştir. ABAD'ın bu kararlarının Türkiye'de de izlenmesi gerektiğine dair ifade edilen görüşler karşısında, telif hakları ve tasarım hukukunun sınırlarının belirlenmesi ülkemiz açısından da elzem görünmektedir. 3 boyutlu yazıcı teknolojisi bağlamında fikri mülkiyete ilişkin olarak genellikle haklara getirilen sınırlama ve istisnalar tartışılmaktadır. Ancak istisna ve sınırlamalardan da önce, hakların kapsamı konusu genellikle dikkatten kaçmaktadır. Bu bildiride, telif hakları ve tasarım hukuku bakımından korumanın hangi boyuta uzanacağı, bir başka deyişle dijital dosyaya ilişkin korumanın 3 boyutlu dosyaya genişletilip genişletilemeyeceği, veya tersine 3 boyutlu dosyaya ilişkin korumanın dijital dosyayı da kapsayıp kapsamayacağı sorusu üzerine durulacaktır. Bu noktada tasarım koruması bakımından tablo görece daha netken, telif hakları bakımından farklı eser türleri için getirilen farklı kapsamdaki korumalar problemi karmaşık hale getirmektedir. İncelemeye Türk, Alman ve İngiliz hukukları dahil edilecek; bu üç hukuk düzeni arasında ve ayrıca telif hakları ile tasarım hukuku koruması arasında bir orta yol bulunup bulunamayacağı tartışılacaktır.

* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Karşılaştırmalı Hukuk ABD Araştırma Görevlisi.